

Pfv.IV.21.513/2014/4.szám

A Kúria a dr. Nagy Attila MBA Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Nagy Attila MBA ügyvéd) által képviselt felperesnek az OBH Elnöki Titkárság Jogi Képviseleti Osztály (ügyintéző: ..) által képviselt Egri Törvényszék II. r. alperes ellen személyhez fűződő jogsértés megállapítása és jogkövetkezményeinek alkalmazása iránt a Balassagyarmati Törvényszék előtt 25.P.21.037/2010. számon megindított és a Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.21.393/2013/7. számú jogerős ítéletével befejezett perében a felperes által 76. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán megtartott tárgyaláson meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

A le nem rótt 120.000 (százhuszezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Ez ellen az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes a II. r. alperes előtt 5.B.351/2008. számon folytatólagosan, bünszövetségben elkövetett bélyeghamisítás büntette és más bűncselekmények miatt folyamatban volt eljárásban XI. rendű vádlott volt. Az I. r. alperes a büntető ügyben eljáró bíró volt.

Az elsőfokú bíróság ítéletével - a felperes keresetének részben helyt adva - megállapította, hogy az I.r. alperes azzal, hogy a felperest 2010. március 19. és 2010. április 19. napján megtartott tárgyalásokon ésszerű jogi indok nélkül kiemelte a vádlottak közül és a vádlottak elé ültette, valamint azzal, hogy a felperessel többször személyeskedő hangnemben beszélt, megsértette a felperes

emberi méltósághoz, jóhírnévhez és egyenlő bánásmódhoz való jogait. Kötelezte az I.r. alperest, hogy az Egri Törvényszék épületében az 5.B.474/2012. szám alatt folyamatban lévő büntetőügyben tartandó egyik tárgyalás elején az ügy tárgyalótermében fogjon kezét a felperessel és közben az alábbi mondatot mondja a felperesnek: „Elnézést kérek ..., hogy megsértettem az Ön emberi méltóságát, jóhírnévhez és az egyenlő bánásmódhoz való jogát azzal, hogy ésszerű jogi indok nélkül kiemeltam Önt a vádlottak közül és a vádlottak elé ültettem, valamint azzal, hogy Önnel többször személyeskedő hangnemben beszéltem”. Kötelezte a II.r. alperest, hogy írásban kérjen bocsánatot a felperestől úgy, hogy a levél az alábbiakat tartalmazza: „Az Egri Törvényszék elnézést kér ..től, hogy eljárásával megsértette emberi méltóságát, az egyenlő bánásmódhoz, valamint a jóhírnévhez való jogát.” Kötelezte továbbá a II.r. alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 1.200.000 forintot és ennek 2010. március 19. napjától a kifizetésig járó, a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal egyező mértékű kamatát. Ezt meghaladóan a felperes keresetét elutasította. Kötelezte a II.r. alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 160.000 forint perköltséget. Kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az államnak külön felhívásra 60.000 forint le nem rótt eljárási illetéket. A további le nem rótt eljárási illetékekről úgy rendelkezett, hogy azt az állam viseli.

Az elsőfokú bíróság határozata indokolásában megállapította, hogy az I.r. alperes tárgyaláson történt kiszólásai, az „előre ültetés” meghaladták az okszerű eljárás kereteit. Az egyes vádlottakkal kapcsolatos esetlegesen eltérő eljárás, azok eltérő kezelése nem jelenthette azt, hogy az I.r. alperes a felperessel szemben ilyen kirívó, ráadásul okszerűtlen, megalázó magatartásokat is megvalósíthat, mert az sérti a felperes becsületét, emberi méltóságát, egyenlő bánásmódhoz és hírnévhez való jogát. A Ptk. 84.§ (1) bekezdése alapján a személyiségi jogsértést ennek megfelelően megállapította és az alpereseket bocsánatkérésre kötelezte. A felperes nem vagyoni kártérítési igényét 1.200.000 forintösszegetben ítélte megalapozottnak, amelyet mérlegeléssel állapított meg, figyelemmel arra, hogy már a nyomozási eljárás során is pszichiátriai problémákkal, betegségekkel küzdött, amiről szakvélemények is készültek. Az I.r. alperes tudott a felperes betegségéről, ennek tudatában tanúsította vele szemben a jogsértőnek ítélt magatartásokat, amelyek következtében a felperes állapota tovább rosszabbodott. Az orvosi iratokból megállapítható, hogy az „előre ültetést” követő tárgyalásokon a felperes nem tudott megjelenni, az igazolások szerint állapota rosszabbodott.

Az alperesek fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság végzésével az I.r. alperessel szemben a pert megszüntette, és az elsőfokú bíróság ítéletét az I.r. alperest érintő részben hatályon

kívül helyezte. Ezt követően meghozott ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintette, fellebbezett rendelkezését megváltoztatta és a keresetet teljes egészében elutasította. Megállapította, hogy a le nem rótt 408.000 forint együttes kereseti és fellebbezési illetéket az állam viseli. Az ítélet tábla utalt az Emberi Jogok Európai Bíróságának gyakorlatában alkalmazott ésszerűségi tesztre és az Alkotmánybíróság ezzel azonos gyakorlatára. Megítélése szerint az elsőfokú bíróság bizonyíték értékelése nem volt megfelelő, mert alapvetően a felperes előadásán és a DVD felvételek megtekintésén alapult, azonban a tárgyalást vezető tanácselnök megnyilvánulásait a felperes és valamennyi vádlott viszonylatában kellett vizsgálni. Az ítélet tábla elengedhetetlennek tartotta valamennyi rendelkezésre álló DVD felvétel megtekintését, illetve az összes tárgyalási jegyzőkönyv áttanulmányozását. Mindezen bizonyítékok alapján nem nyert bizonyítást, hogy a tárgyalóterem akusztikája nem volt megfelelő, mert a felvételeken a nyilatkozatot tevők általánosságban megfelelően hallhatók voltak. A tárgyalásokon nagyszámú hallgatóság nem vett részt. A jegyzőkönyvek alapján a másodfokú bíróság megállapította, hogy a felperes a büntetőeljárásban a legaktívabb vádlotti tevékenységet fejtette ki, észrevételei, kérdései voltak, ismertetési kérelme volt. A képfelvételek alapján megállapítható volt, hogy a tárgyalásokon a XIV.r., illetve XII.r. vádlottat is előre szólította nyilatkozattételkor, illetve iratok elé tárása alkalmával, továbbá a korábbi ülésrendet átrendezve a X. és V.r. vádlottakat is közelebb ültette a bírói pulpitushoz, amikor ezek a vádlottak érintettek voltak a bizonyítási eljárásban. A XIII. és XIV.r. vádlottakat is előbbre szólította, hogy jobban hallják az elhangzottakat. Azt is megállapította a képfelvételek alapján, hogy az eljáró bíró tárgyalás vezetése a jelentős iratanyag miatt több esetben állva történt, az iratokhoz megfelelő hozzáférés érdekében. Bár a rendelkező részből hiányzik annak pontos megjelölése, hogy mi volt a személyeskedő hangvételű megjegyzés az alperes részéről, az első fokú ítéletből kitűnően a „kérdézzék .., ez tőle függ”, illetve a „Önnek átadom a tárgyalás vezetését..., az iratismertetést Ön fogja lefolytatni” közléseket sérelmezte a felperes a perben. Mindezen körülmények, a jegyzőkönyvek és a felvételek teljes körű értékelésével, egybevetésével azt lehetett megállapítani, hogy a büntetőeljárást vezető tanácselnök a tárgyalást koncentráltan, tervszerűen, a vádban szereplő cselekmények és az iratok ismertetésével vezette. A tanácselnök viselkedésében, beszédstílusában a felvételek alapján nem lehetett jelentős különbséget felfedezni abban, ahogy a felperessel vagy más vádlottakkal kommunikált. Ugyan a kifogásolt március 19-i és április 19-i tárgyalás képfelvételekkel nem volt dokumentálva, de a későbbiekben rögzített események alapján arra lehetett következtetni, hogy a vádlottak tárgyalóterembeli mobilizálása nem elszigetelt jelenség volt, a tanácsvezető is az átlagot meghaladó

tárgyalótermi mozgással igyekezett uralni az eljárás vezetését. Önmagában azt, hogy a tanácselnök a tárgyalás hosszú tartama alatt a felperest a többi vádlott elé hívta, a másodfokú bíróság nem találta egyedi eseménynek. A képfelvételek által dokumentált ilyen esetek mind a felperes, mind más vádlottak esetében célhoz kötöttek voltak. Egy büntető tárgyalás alkalmával egyébként sem minősül különlegesnek egy ilyen felszólítás. Az a körülmény, hogy a tanácselnök az előreszólítást meghaladóan a felperesnek saját maga széket tett és az iratait is igyekezett közelebb helyezni, ugyan minősíthető szokatlan bírói eljárásnak, de célja nyilvánvalóan nem a megszégyenítés, megkülönböztetés, hanem az észrevételek előterjesztésének biztosítása volt. A felperes kiszólítását, leültetését nem lehetett a többi vádlott közül való kiemelésnek és megkülönböztetésnek értékelni. Hangsúlyozta az ítélőtábla, hogy a felperes az egyéb eljárásban résztvevőkhöz és vádlott társaihoz képest is rendkívüli aktivitással vett részt a büntetőeljárásban, amivel eleve más státuszba helyezte magát a vádlottakhoz képest. Ez az aktivitás ilyen jellegű reakciót okkal válthatott ki a tanács vezetőjéből. Az április 19-i kiültetésnek a fentieket meghaladó jellemzői nem váltak ismertté, ezzel kapcsolatban nem lehetett külön megállapításokat tenni, mivel annak körülményei, közvetlen előzményei nem voltak ismeretesek. A másodfokú bíróság a felperes két alkalommal történt kiszólítását, leültetését az eljárás egész menetében tapasztalható valamennyi büntetőeljárásban érintett személlyel szemben tanúsított tárgyalásvezetési stílus tükrében nem ítélte megalázónak, ezért az emberi méltóság sérelmét nem találta megállapíthatónak. Az egyenlő bánásmód megállapításához alkalmazott ésszerűségi teszt figyelembevételével nem talált olyan tényezőt, ami kifejezetten indokolatlannak minősítette volna a tanács elnökének eljárását a felperessel szemben.

Az ítélőtábla kifejtette: a büntetőeljárás keretében a tárgyalás tartalmával és az iratismertetéssel kapcsolatban tett megjegyzések nem minősíthetők indokolatlanul bántónak, sértőnek, megalázónak, ezért ezek tekintetében sem volt megállapítható, hogy a felperes emberi méltósága sérült. Egyenlő bánásmódhoz való joga sem sérült, mert a közlésekben az nyilvánult meg, hogy a tanács elnöke a felpereshez kötötte a tárgyalás esetleges elhúzódását és terjedelmesnek ítélte iratismertetési igényét. Ezek a közlések az eljárás menetéhez kapcsolódtak, mérlegelve a felperes aktivitását és ennek időigényességével kapcsolatos közlései a tanács elnökének nem voltak indokolatlanok. Az alperesi magatartások tekintetében a jóhírnév sértés nem volt értelmezhető, a kifogásolt közlések nem voltak valótlanok és sértő tartalmúak, így ezen az alapon sem volt megalapozott a felperes keresete.

A jogerős ítélet ellen a felperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, amelyben annak hatályon kívül helyezését és az első fokú ítélettel egyező döntés meghozatalát kérte. Érvelése szerint az a jogkérdés, hogy az I.r. alperes a felperest a többi vádlotthoz

képezt hogyan kezelte, negatív megkülönböztetésben részesítette-e, illetve hogy a többi vádlottat a felpereshez hasonlóan kezelte-e. Előadása szerint kizárólag a felperes szenvedte el azokat a megkülönböztetéseket, sértéseket, megalázásokat, amit a büntetőeljárásban a tanács elnöke megvalósított, más vádlott vonatkozásában ilyen magatartást nem tanúsított az eljáró bíró. Érvelése szerint ezt a meghallgatott .. és .. tanúvallomása alátámasztja. Jogellenesnek tartotta a másodfokú ítéletet azért is, mert nem indokolta, hogy a tanúk vallomását miért zárta ki a bizonyítékok köréből. A tanúk előadták ugyanis, hogy mind a vádlottak, mind a hallgatóság körében megrökönyödést és megdöbbenést keltett az I.r. alperes felperessel szemben tanúsított hangneme, illetve intézkedései. Különösen a többi vádlott elé történt kiültetés, a periratok illetékbélyeg nélkül történő kézhezvételének megtiltása, a felperesnek történt kiszólások. A felperest hátrányosan sújtó, a ténylegesen elhangzott nyilatkozatoktól érdemben eltérő nyilatkozatok jegyzőkönyvbe foglalása. Az, hogy az alperesek a többi vádlottal szemben más módszereket alkalmaztak, mint a felperessel szemben, megalapozza az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (Ebktv.) 8. §-ában meghatározott egyenlő bánásmód és az emberi méltóság megsértését.

A felperes hivatkozott arra, hogy az ítéletábra a bizonyítékokat kirívóan okszerűtlenül és a logika szabályaival ellentétesen mérlegelte, az alperesek cselekményének megítélésénél, ami megalapozza a felülvizsgálati kérelmet.

Álláspontja szerint a tanúvallomások mellett az is igazolja, hogy a felperesnek a többi vádlott elé az egész tárgyalási időtartam alatt történő kiültetése kifejezetten megalázó és jogsértő volt, hogy a felperes éppen ezen cselekmények miatt kezdeményezte a tárgyalások kép- és hangrögzítését. A jogsértés csak akkor szűnt meg, amikor a teljes tárgyalás anyaga rögzítésre került. Hivatkozott arra, hogy a perben igazolta, a kiültetések olyan mértékben megviselték, megalázták, hogy pszichés kezelésre szorult és a két kiültetést követően több tárgyaláson emiatt nem tudott részt venni. Ez nemcsak egy szokatlan bírói magatartás volt, de egy erő- és hatalomfölény demonstráció a felperes felé. Itt nem arról volt szó, hogy a bíró a vádlott felperest csupán az előadása idejére hívta előre, hanem a tárgyalás egész időtartamára a többi vádlott elé ültette ki. A többi vádlott az előadását követően visszatérhetett a helyére. Az, hogy az eljáró bíró ezzel a felperest személyiségi jogaiban megsértette, nem csupán a felperes személyes megítélése, hanem a külvilág, így a meghallgatott tanúk véleménye is volt.

Tévesnek tartotta azt a megállapítást, hogy az elsőfokú bíróság nem tanulmányozta a DVD felvételeket, ugyanis két tárgyalási napon is sor került erre. E felvételek, mint bizonyítékok értékelését az ítéletábra tévesen végezte el.

A felvételek alapján az volt megállapítható, hogy az eljáró bíró kifejezetten megkülönböztető módon járt el a felperessel szemben,

több sértő, megalázó kiszólása is rögzítésre került a felvételeken. Kifejezetten a felperes hátrányára rögzített mondatokat, illetve szövegrészeket a tárgyalási jegyzőkönyvekben.

Megalázónak tartotta az eljáró bíró által tett megjegyzéseket, így azt, hogy „kérdézzék ..t, ez tőle függ”, illetve a tárgyalás vezetésével kapcsolatos közlését, amelyek álláspontja szerint megsértették becsületét, emberi méltóságát, egyenlő bánásmódhoz és jóhírnévhez való jogát. Előadta, hogy a felperes nem szolgáltatott okot arra, hogy az eljáró bíró ilyen magatartást tanúsítson vele szemben. Vitatta az ítélőtábla megállapítását, miszerint azzal, hogy a felperes a jogait használta az eljárás során, egy különleges státuszba került. Az, hogy a felperes aktív volt az eljárásban és próbált védekezni, a részére biztosított jogi kereteket nem túllépve, nem ad okot arra a magatartásra, amit az eljáró bíró tanúsított. Az eljáró tanácselnök cselekményei arra irányultak, hogy lényegében így korlátozzák a felperest védekezési jogának gyakorlásában.

Az első fokú ítélet perköltségre vonatkozó részét akként kérte módosítani, hogy annak összege 160.000 forint + áfa legyen és kérte megállapítani a másodfokú és felülvizsgálati perköltséget is.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte.

A felülvizsgálati kérelem az alábbiak szerint alaptalan.

A felperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet mérlegelését támadta. A Kúria megállapította, hogy az ítélőtábla a perben rendelkezésre álló bizonyítékokat a Pp. 206. § (1) bekezdésének megfelelően helytállóan értékelte, azok alapján helyesen állapította meg a tényállást és helytálló jogi következtetés levonásával hozta meg érdemi döntését. A felülvizsgálati eljárásban, mint rendkívüli jogorvoslati eljárásban a bizonyítékok mérlegelése csak akkor támadható, ha a jogerős ítélet iratellenes vagy kirívóan okszerűtlen megállapításokat tartalmaz. Ez a jelen esetben nem volt megállapítható. Helytállóan járt el az ítélőtábla, amikor a büntetőbíróság tárgyalásáról készült valamennyi DVD felvételt, az összes jegyzőkönyvet, valamint a polgári perben meghallgatott tanúk vallomását és a felperes előadását egybevetette, azokat összességükben értékelte, és a körülmények mérlegelésével arra a következtetésre jutott, hogy személyiségi jogsértés a II. r. alperes terhére nem állapítható meg. A jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelem hivatkozásával szemben nem azt állapította meg, hogy az elsőfokú bíróság nem tekintette meg a DVD felvételeket, hanem csupán azt hangsúlyozta, hogy az összes képfelvétel megtekintése és a tárgyalási jegyzőkönyvek összességének áttanulmányozása és azok összevetése szükséges az alperesi magatartás megfelelő értékeléséhez.

Egyetért a Kúria az ítélőtábla megállapításával, miszerint a

felperesnek a két hivatkozott büntető tárgyaláson történő előrébb ültetése, illetve az eljáró bíró ebben való közreműködése minősíthető ugyan szokatlan bírói intézkedésnek, ez azonban a büntetőbíróság tárgyalás vezetésére tartozó kérdés. Ez az eljárás nem tekinthető olyan magatartásnak, amely bármilyen módon sérthette volna a felperes személyhez fűződő jogait. A kifogásolt bírói kijelentések sem minősülnek olyan nyilatkozatoknak, amelyek kilépnek az adott büntető eljárás keretei közül, azok a tárgyaláson történetekhez tartozó megnyilvánulások voltak, amelyek sem tartalmukban, sem kifejezőmódjukban nem valósítottak meg személyhez fűződő jogsértést.

A bírói gyakorlat egyértelmű abban, hogy a bíróság eljárása során személyhez fűződő jogsértés akkor állapítható meg, ha ez a jogsértés az érintett személy lényeges személyiségi vonásai miatt kerül sor. Ez az adott ügyben nem volt megállapítható.

Ténykérdés, hogy a büntető tárgyaláson az eljáró bíró több vádlottat kiszólított a pulpitusához, egyeseket előre is ültetett. Így ez a magatartása nem volt egyedinek tekinthető, amit kizárólag a felperessel szemben alkalmazott.

Az eljáró bíró előre ültetéssel kapcsolatos intézkedése nem jelent jóhírnév sértést, ugyanis annak megállapítására csak valótlan tényállítás, híresztelés vagy való tények hamis színben való feltüntetése esetén kerülhet sor abban az esetben, ha az egyben sértő tartalmat is hordoz.

A felülvizsgálati eljárásban kizárólag az eljáró bíró által a büntető tárgyalás során tett azon két kijelentés volt vizsgálható az eljárás keretei között, amely a felperes megkérdezésére, illetve a tárgyalás vezetésére vonatkozott. Sem az a kijelentés, hogy „Kérdezzék ..t, ez tőle függ”, sem az a kijelentés, hogy „Önnek átadom a tárgyalás vezetését..., az iratismertetést Ön fogja lefolytatni” nem tekinthető jóhírnévsértőnek, valótlan és egyben sértő jellegű közlés hiányában.

Az ítéletábrla helyesen jutott arra a következtetésre, hogy sem a tárgyalás vezetése során végrehajtott bírói intézkedés, sem pedig a fenti kijelentések nem minősíthetők becsületsértőnek, mivel indokolatlanul bántó, sértő, lealázó közléseket, kifejezéseket nem tartalmaznak.

Ugyanígy nem alapozzák meg az emberi méltóság megsértését sem, mivel a felperest emberi mivoltában megalázó megnyilvánulásnak ezek a magatartások nem tekinthetők. Önmagában az, hogy a jelen perben kihallgatott két tanú arról nyilatkozott, hogy az eljáró bíró magatartása az átültetéssel kapcsolatban megrökönyödést váltott ki, nem eredményezi a személyhez fűződő jogok megsértését.

Az Ebktv. 8. §-ában meghatározott egyenlő bánásmód megsértése kizárólag abban az esetben állapítható meg, ha a felperes megjelöli, hogy mely, a jogszabályban itt meghatározott

tulajdonsága az, amelyre tekintettel megvalósult a jogsértés. Ilyen tulajdonságot a felperes nem jelölt meg a perben. A Kúria teljes körűen egyetértett az ítéltábla érvelésével, mely szerint a felperes megalapozatlanul hivatkozott az egyenlő bánásmódhoz fűződő joga megsértésére.

Jogalap hiányában sem a Ptk. 84. § (1) bekezdés c) pontja alapján alkalmazható elégtételadásnak, sem pedig az e) pont szerint igényelhető nem vagyoni kártérítésnek nem volt helye.

Mindezekre figyelemmel az ítéltábla helyesen, jogszabálysértés nélkül járt el, amikor a felperes keresetét teljes egészében elutasította, ezért a Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A II. r. alperes részéről felülvizsgálati eljárási költség nem merült fel, így arról rendelkezni nem kellett.

A le nem rótt 120.000 forint felülvizsgálati eljárási illetékről a Kúria úgy rendelkezett, hogy azt a felperes költségmentessége folytán az állam viseli a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése és 14. §-a alapján.

Budapest, 2015. január 21.

Dr. Baka András s.k. a tanács elnöke, Böszörményiné dr. Kovács Katalin s.k. előadó bíró, Dr. Pataki Árpád s.k. bíró

A kiadmány hitelével:

AM

írnok